

REMISSYTTRANDE
2024-12-10
Dnr: 0515/24
Er referens: Ju2020/09

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Remissyttrande över Trygghetsberedningens slutbetänkande, *Vägar till ett tryggare samhälle* (SOU 2024:54)

Brottsförebyggande rådet (Brå) har beretts tillfälle att lämna synpunkter på Trygghetsberedningens slutbetänkande, *Vägar till ett tryggare samhälle* (SOU 2024:54). Brå ställer sig bakom förslagen i betänkandet, men vill lämna följande synpunkter när det gäller inlussningsmodellen och förslaget att ge Brå ett förnyat uppdrag att utvärdera modellen.

Det är tydligt att kommittén önskar att Kriminalvården utvidgar och vidareutvecklar arbetet med den så kallade inlussningsmodellen, som kortfattat innebär tidiga och samordnade insatser med andra samhällsaktörer inför klienternas villkorliga frigivning. Brå delar Trygghetsberedningens slutsatser om att det ur ett samhällsperspektiv finns mycket att vinna på att genomföra verkningfulla satsningar mot de klienter som har en förhöjd risk att återfalla i brott, och att åtgärderna riktas mot flera av den dömdes problemområden.

Enligt slutbetänkandet är Kriminalvårdens ambition att inlussning ska vara basnivån vid frigivningsplaneringen, och då för klienter med medel eller hög risk för återfall i brott. Brå anser att det är en bra ambition eftersom modellen är välgrundad och borde ge klienternas bättre möjligheter att komma bättre ut i övergången från anstalt till frivård, och därefter från frivård till frihet. När Kriminalvården testade modellen 2018–2020, genom en pilotverksamhet i tre kommuner, utvärderades deras arbete av Brå (Brå 2020:15). Utvärderingen visade på bristande implementering, låg grad av samverkan med relevanta aktörer och få klienter som medverkade. Idag, fyra år senare, har modellen implementerats vid betydligt fler frivårdskontor och Kriminalvården anger att samverkan med andra aktörer har förbättrats. Det är dock fortfarande relativt få klienter som har involverats i modellen (146 klienter enligt Kriminalvårdens årsrapport 2022).

Kommittén föreslår att Brå ges ett förnyat uppdrag att göra en utvärdering av Kriminalvårdens inlussningsarbete, och då särskilt studera om modellen bidrar till en minskning av återfall i brott. Eftersom Brå är en oberoende part och har utvärderat inlussningsarbetet tidigare är det i grunden ett bra förslag. För att det ska vara möjligt behöver dock Kriminalvården kunna separera de klienter som har tagit del av inlussningsprogrammet från övriga klienter som under samma period varit aktuella för villkorlig frigivning. Övriga klienter inkluderar även de som tagit del av några delvis liknande insatser, men som *inte* har valts ut för att delta i inlussningsverksamheten. Om Kriminalvården kan skapa sådana uppföljningsmöjligheter blir det möjligt för Brå att jämföra de aktuella klienternas återfall i brott med återfall i en referensgrupp, vilket i så fall ger besked om verksamhetens effekt på återfall.

Brå vill även lyfta att om Trygghetsberedningens övriga förslag träder i kraft skulle det underlätta Kriminalvårdens vidareutveckling av inslussningsmodellen. En rättslig möjlighet för Kriminalvården att initiera en samordnat individuell plan (SIP) är exempelvis en viktig pusselbit för att underlätta samverkan med andra aktörer, särskilt med hälso- och sjukvården. Även förslaget att ge Kronofogden en permanent samverkansskyldighet med Kriminalvården skulle bidra till en bättre samverkan mellan myndigheterna i arbetet inför villkorlig frigivning. Andra åtgärder som Trygghetsberedningen lyfter - såsom att säkerställa anstaltens kapacitet och tillgänglighet för möten med externa aktörer, utreda en säker möjlighet att utfärda id-handling utan att den intagne behöver lämna anstalten samt öka ersättningen till biträdande övervakare - är också betydelsefullt om inslussning ska vara basnivån inför frigivningsplaneringen. Det är också positivt att kommittén föreslår ett förtydligat sjukvårdsuppdrag till Kriminalvården, vilket i sin tur kan ge en mer sammanhållen vårdkedja för klienterna. Det är vidare väl dokumenterat i forskningen att missbruk och psykisk ohälsa tenderar att öka risken för återfall i brott. Det är därför rimligt att, som kommittén föreslår, göra den typen av vård mer tillgänglig för kriminalvårdens klienter, och att fler kan få tillgång till kontraktsvård.

Detta yttrande avges av tillförordnad generaldirektör Jonas Trolle efter föredragning av enhetschef Anna Hansson.

Jonas Trolle

Anna Hansson